

ΘΕΜΑ 23^ο
(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, Φιλιππικός Α' 42-43)

- δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως αἰσχρὸν ὡς νόμος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείληφεν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστὰ ὠφληκότες ἂν ἦμεν
- 5 δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεὶ τινι καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται, ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγεννημένην περὶ τοῦ τιμωρῆσθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κωλύσει.
- 10 εἴτα τοῦτ' ἀναμενοῦμεν; καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ' ἔχειν οἷσθε καλῶς;

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **δοκεῖ**: προσωπική σύνταξη του ρ. με υποκείμενο σε ονομαστική πτώση, 'τις'. Η δοτική 'μοι' είναι προσωπική του κρίνοντος προσώπου. **θεῶν**: γενική διαιρετική στο 'τις'. **τοῖς γιγνομένοις**: ἐναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, δοτική της αιτίας στην μτχ. 'αἰσχυνόμενος'. **ὑπὲρ τῆς πόλεως**: εμπρόθετος της που συντάσσεται με την δοτική της μτχ. 'τοῖς γιγνομένοις' και δηλώνει την υπεράσπιση, 'ἐξ αιτίας αὐτῶν που γίνονται για την πόλιν'. **αἰσχυνόμενος**: συνημμ. μτχ. επιρρ., αιτιολογική.
- 2 **τὴν φιλοπραγμοσύνην**: αντικ. στο απαρέμφατο 'ἐμβαλεῖν'. **ἐμβαλεῖν**: ειδικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο προσωπικό ρ. 'δοκεῖ τις'. **Φιλίππῳ**: δοτική προσωπική στο 'ἐμβαλεῖν'. **εἰ...ἤθελε καὶ...ἔπραττεν**: δυο υποθετικές προτάσεις με Οριστική. **ἔχων**: συνημμ. μτχ. στο ρ. 'ἤθελε'. **ἃ κατέστραπται...καὶ προείληφεν**: δυο επιθετικές προτάσεις ως αντικ. σε αιτιατική πτώση στην μτχ. 'ἔχων'. **ἃ**: αιτιατική πληθ., αντικ. στα ρ. 'κατέστραπται ~ προείληφεν'.
- 3 **ἡσυχίαν**: αντικ. στο απαρέμφ. 'ἔχειν'. **ἔχειν**: αντικ. στο 'ἤθελε' **μηδὲν**: σύστοιχο αντικ. στο 'ἔπραττεν'. **ἀποχρῆν...ἂν**: δυνητικό απαρέμφατο του απροσώπου ρ. 'ἀποχρή' με την σημασία του 'εἶναι ἀρκετό'. Συντάσσεται με το 'δοκεῖ' ως υποκείμενο, το οποίο εδώ λειτουργεῖ ως ἀπρόσωπο. Αναλύεται σε ειδική πρόταση με δυνητική ευκτική, 'ὅτι ἂν ἀποχρεῖν = ὅτι μπορεῖ να εἶναι ἀρκετό', και λειτουργεῖ ως η ἀπόδοση στην προηγούμενη υποθετική πρόταση. Συνθέτει ἓνα πλάγιο υποθετικό λόγο, ο οποίος εξαρτάται ἀπὸ το ρ. 'δοκεῖ μοι' και εκφράζει το ἀντίθετο του πραγματικού. Στον Εὐθύ λόγο θα ἔχει ως ἐξῆς, 'εἰ ἤθελεν καὶ μηδὲν ἔπραττεν, ἂν ἀπεχρῆν'. Δηλώνει και ως πλάγιος και ως εὐθύς το ἀντίθετο του πραγματικού.

- ἐνίοις ὕμῶν:** ‘σε ορισμένους από εσάς’, η δοτική είναι προσωπική στο ‘ἀποχρῆν’ και η γενική είναι διαιρετική.
- 4 **δοκεῖ:** είναι η απόδοση στην προηγούμενη υποθ. πρόταση, και δημιουργεί ένα ευθύ υποθ. λόγο της ‘πραγματικής’ υπόθεσης. **ἐξ ὧν...ὠφληκότες ἂν ἦμεν:** αναφορική επιρρ. της αιτίας. **αἰσχύνην καὶ ἀνανδρίαν καὶ...τὰ αἴσχιστ’:** όλες οι αιτιατικές είναι αντικείμενα στο ρ. ‘ὠφληκότες ἂν ἦμεν > ὀφλισκάνω τι = αποδεικνύομαι ὅτι εἶμαι + ὅ,τι σημαίνει η αιτιατική’. **ὠφληκότες ἂν ἦμεν:** περιφραστική δυνητική οριστική υπερσυντελίκου για το αντίθετο του πραγματικού. Η μτχ. είναι συνημμ. κατηγορηματική.
- 5 **δημοσίᾳ:** δοτική επιρρ. του τρόπου. **ἐπιχειρῶν:** συνημμ. μτχ., επιρρ., τροπική, ‘με το να επιχειρεί’. **τινι:** δοτική ενικού του ουδετέρου, συντάσσεται με την μτχ. ‘ἐπιχειρῶν’ και δείχνει επιρρ. την κατεύθυνση, ‘με το επιχειρεί σε κάτι – με σκοπό κάτι’. **καὶ τοῦ πλείονος ὀρεγόμενος:** ο ‘καί’ συνδέει τις μετοχές ‘ἐπιχειρῶν ~ ὀρεγόμενος’ καθώς είναι ίδιες συντακτικά. Η έναρθρη γενική του επιθέτου είναι αντικείμενο της μτχ. **ἂν ἐκκαλέσαιθ’:** δυνητική ευκτική για το δυνατόν στο παρόν & μέλλον.
- 6 **ὕμᾱς:** αντικ. στο ρ. **εἴπερ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε:** υποθ. πρόταση με απόδοση την προηγούμενη δυνητική ευκτική ως ευθύς υποθ. λόγος που δηλώνει την ‘πραγματική’ υπόθεση. Η ενδιαμέση δοτική είναι επιρρ. της αναφοράς, ‘αν βέβαια δεν έχετε χάσει το θάρρος σε σχέση με το κάθε τι – γενικώς’. **εἰ μηδεὶς... ἐνθυμεῖται...ὀργίζεται:** διπλή υποθ. πρόταση που εδώ λειτουργεί ως αιτιολογική, διότι εξαρτάται από ρ. ψυχικού πάθους.
- 7 **ὁρῶν:** συνημμ. επιρρ.μτχ., εναντιωματική. **τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου:** η αιτιατική είναι αντικ. στην μτχ., και η γενική είναι υποκειμενική στην αιτιατική ‘ἀρχήν’. **γεγεννημένην:** συνημμ. μτχ., κατηγορηματική.
- 8 **περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι:** εμπρόθ. προσδ. με έναρθρο απαρέμφατο στην θέση ουσιαστικού, και δηλώνει την αναφορά. Υποκ. του απαρεμφάτου ενν. το ‘ὕμᾱς’. **Φίλιππον:** αντικ. στο απαρέμφ. ‘τιμωρήσασθαι’. **τὴν δὲ τελευτήν:** αντικ. επίσης στην μτχ. ‘ὁρῶν’. **οὐδσαν:** συνημμ. μτχ., κατηγορηματική. **ὕπερ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς:** εμπρόθ. προσδ. με έναρθρο απαρέμφατο στην θέση ουσιαστικού, και δηλώνει τον σκοπό. Υποκείμενο του απαρεμφάτου ενν. πάλι το ‘ὕμᾱς’.
- 9 **ὕπὸ Φιλίππου:** εμπρόθ. προσδ. του ποιητικού αιτίου. **ὅτι γ’ οὐ στήσεται:** ‘ὅτι δεν θα σταματήσει’, ειδική πρόταση, υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση ‘δῆλόν <έστι>’, με ενν. υποκ. ‘Φίλιππος’. **εἰ μή τις κωλύσει:** υποθ. πρόταση με οριστική, και με απόδοση την προηγούμενη ειδική πρόταση. Ο υποθ. λόγος είναι πλάγιος και δηλώνει την ‘πραγματική’ υπόθεση.
- 10 **τριήρεις κενὰς:** το ουσιαστικό είναι αντικ. στο ρ. ‘ἀποστείλῃτε’, και το επίθετο είναι επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου, ‘τα πλοία με το να είναι άδεια’. **τὰς...ἐλπίδας:** αντικείμενο στο ρ. Ο ενδιαμέσος εμπρόθετος προσδ. είναι της προέλευσης. **ἂν ἀποστείλῃτε:** υποθετική πρόταση με υποτακτική, και ως απόδοση έχει το ρ. ‘οἴεσθε’. Ευθύς υποθ. λόγος που δηλώνει το προσδοκώμενο.
- 11 **πάντ’:** αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου, υποκ. στο απαρέμφατο ‘ἔχειν’. **ἔχειν:** αντικ. στο ρ.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κάποιος από τους θεούς μου φαίνεται, Αθηναίοι πολίτες, επειδή ντρέπεται εξ αιτίας αυτών τα οποία γίνονται για την πόλη μας, έβαλε αυτήν την αυτή την υπερδραστηριότητα στον Φίλιππο. Διότι αν κρατώντας αυτά τα οποία έχει καταστρέψει και έχει κατακτήσει από πριν, ήθελε να μένει αδρανής και δεν έκανε τίποτε πλέον, τότε νομίζω ότι σε ορισμένους από εσάς θα ήταν αρκετό, εξ αιτίας των οποίων θα αποδεικνυόμασταν εμείς ντροπιαστικοί και δειλοί και άκρως εξευτελιστικοί εμφανώς. Τώρα όμως με το να κάνει επιχειρήσεις συνεχώς προς κάτι, και με το να επιθυμεί όλο και περισσότερα, ίσως είναι δυνατόν να σας προκαλέσει, αν βέβαια δεν έχετε χάσει παντελώς το θάρρος σας. Απορώ όμως εγώ, που κανείς από εσάς ούτε θυμάται ούτε εκνευρίζεται, παρά το γεγονός ότι βλέπει, Αθηναίοι πολίτες, ότι η αρχή του πολέμου έχει γίνει για να τιμωρήσετε τον Φίλιππο, ενώ το τέλος γίνεται πλέον προκειμένου να μην βλάψετε από τον Φίλιππο. Όμως ότι αυτός δεν θα σταματήσει, είναι φανερό, αν κάποιος δεν τον εμποδίσει. Κατόπιν αυτό ακριβώς θα περιμένουμε; Και τις τριήρεις με το να είναι κενές και τις ελπίδες από τον καθένα να τις στείλουμε, τότε θα νομίζετε ότι όλα είναι σωστά;